

Na de goedkeuring van het jaarlijks uitvoeringsplan door alle actoren kunnen de beheerwerken van start gaan. Een kraan met velkop bewijst daar goede diensten bij.

Landbouw en natuur werken samen

Houtkantenbeheer tot ieders tevredenheid

In de winter van 2020 werden in drie Limburgse gemeenten voor de eerste keer gemeentelijke houtkanten in hakhoutbeheer genomen. Zowel vooraf als tijdens het beheer werkten landbouwers en natuurverenigingen nauw samen voor de opmaak van de beheerplannen. Nu de resultaten van dit beheer zichtbaar zijn, is ook het draagvlak voor houtkantenbeheer vergroot.

Fientje Verbruggen, Boeren natuur Vlaanderen

Sinds 2014 werkt Boeren natuur Vlaanderen samen met het Regionaal Landschap Lage Kempen (RLK) en de gemeente Bocholt aan het gemeentelijk houtkan-

tenbeheer. Deze samenwerking werd uitgebreid naar Peer, Hamont-Achel en Hechtel-Eksel. Daardoor worden sinds 2020 ook in deze gemeenten de gemeentelijke houtkanten beheerd.

Het beheer van houtkanten ligt vaak gevoelig bij de burgers. Er is nog maar weinig algemene kennis over hakhoutbeheer. Daardoor denken velen dat elke boom die gekapt wordt verdwenen is. Echter, wanneer het principe van hakhoutbeheer op de juiste manier wordt toegepast, zullen er opnieuw jonge takken uit de overgebleven stronk schieten en kan de boom in meerdere stammen groeien. Om het draagvlak voor houtkantenbeheer te vergroten, wordt er breed gecommuniceerd met de omwonenden en wordt er samengewerkt met zowel de natuur- als landbouwsector.

Samenwerking tussen landbouw en natuur

Houtkanten zijn natuurverbindingen die vaak langs landbouwpercelen gelegen zijn en voor beide sectoren verschillende voordelen bieden. Voor landbouwers brengt een goed beheerde houtkant minder problemen dan een rij hoog opgeschoten bomen. Door het hakhoutbeheer leent de begroeiing zich er toe om deze makkelijker te snoeien, waardoor er minder takken gaan overhangen die schade kunnen veroorzaken aan landbouwmachines. De dichte structuur van een houtkant kan ook dienen als natuurlijk windscherm. Gewassen zullen minder snel legeren, maar ook vee wordt beschermd tegen wind, regen en zon. Daarnaast hebben houtkanten ook een grote biodiversiteitswaarde. Verschillende diersoorten vinden er voedsel en nestplaatsen en kunnen zich langs houtkanten veiliger door landbouwgebied verplaatsen. Door zowel de landbouw- als de natuursector te betrekken bij de opmaak van de beheerplannen worden de verschillende functies van houtkanten zo optimaal mogelijk benut. Beide sectoren bepalen samen welke houtkanten beheerd worden en welke plaatsen zich lenen voor de aanplant van nieuwe houtkanten of het opvullen van gaten in reeds bestaande houtkanten.

Stappenplan

Vooraleer het startschot voor het beheer van de houtkanten werd gegeven, werd in elke gemeente een stappenplan doorlopen. Dit stappenplan zorgde voor een rustige opbouw naar de opstelling van de jaarlijkse uitvoeringsplannen en het uiteindelijke beheer van de houtkanten.

Stap 1. Eerst werden de verschillende actoren (gemeente, landbouwers, Agentschap voor Natuur en Bos, natuurverenigingen ...) uitgenodigd voor een infosessie rond houtkantenbeheer en men onderzocht of er al

draagvlak aanwezig was.

Stap 2. Daarna werd een visieplan opgemaakt samen met de verschillende actoren. Dit plan deelt de gemeente op in verschillende delen, waarvoor een visie werd uitgewerkt. Zo kan het bijvoorbeeld gewenst zijn dat in een deel waar veel landbouw aanwezig is veel houtkanten in hakhoutbeheer worden gebracht. In een deel met veel toerisme kan besloten worden om meerdere hoogstambomen te laten staan. Dit visieplan dient als leidraad voor de opmaak van de jaarlijkse uitvoeringsplannen. Daarna werd een overzicht van de gemeentelijke houtkanten verkregen. Met behulp van de actoren werd bekeken welke houtkanten in eigendom van de gemeente waren. Zo kon men een digitaal beheerplan opmaken.

Stap 3. In de derde stap werd een overeenkomst opgemaakt tussen de gemeente, het RLLK/ respectievelijk het Regionaal Landschap Kempen en Maasland voor Peer en Boeren natuur Vlaanderen. Elke gemeente voorziet een jaarlijks budget voor het reguliere houtkantenbeheer dat ondersteund en begeleid wordt door het RLLK en Boeren natuur Vlaanderen. Twee keer per jaar komen de verschillende actoren

samen om de werken van de voorbije winter te evalueren en die van de komende winter voor te bereiden. Die actoren koppelen steeds terug met hun achterban, zodat een zo breed mogelijke groep wordt aangesproken en inspraak heeft in de beheerplannen.

Resultaten

De nuttige discussies die tijdens het actorenoverleg gevoerd werden, hebben geleid tot een gezamenlijk overeengekomen uitvoeringsplan waarin zowel landbouw als natuur zich kunnen vinden. Deze plannen werden in de winter van 2020 voor de eerste keer uitgevoerd in Peer, Hamont-Achel en Hechtel-Eksel. De houtkanten die beheerwerken ondergingen liepen in het voorjaar alweer uit. Daarnaast hebben vele nieuwe aanplantingen hun eerste jaar overleefd, dankzij de natte zomer. Doordat het nut en het succes van hakhoutbeheer nu ook in de praktijk kan aangetoond worden, verwachten de partners dat de samenwerking rond houtkantenbeheer alleen maar vlotter zal verlopen en dat ook het al brede draagvlak nog zal vergroten. ■

 Fientje Verbruggen, 0474 94 17 90 of fientje.verbruggen@boeren natuur.be

© FOTOS: BOEREN NATUUR VLAANDEREN

De dichte structuur van een houtkant heeft zowel voor landbouw als voor natuur verschillende voordelen.